การวัดและประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

สิรจิตต์ เดชอมรชัย*

แนวคิดในการวัดและการประเมินความสามารถทางภาษาต่างประเทศขึ้นอยู่กับหลักการสอนภาษาต่างประเทศ ตามแนวคิดปัจจุบัน ซึ่งเป็นการสอนภาษาตามแนวคิด *Approche communicative* จะมุ่งเน้นที่การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตจริง การวัดและการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาจึงต้องคำนึงถึงทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารเป็นเป้าหมายหลัก การวัดและการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอาจทำได้ในหลายรูปแบบหลากหลายกิจกรรม โดยสามารถใช้เทคนิคได้ต่าง ๆ นานา ในบทความนี้จะได้กล่าวถึงแนวคิด รูปแบบ และวิธีการวัดและประเมินความสามารถในการใช้ภาษาตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาซึ่งมิอาจจะหลีกเลี่ยงบทบาทในการเป็น "ผู้วัดและประเมินผล" ด้วยเช่นกัน

๑. แนวคิดการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวคิดของการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (l'approche communicative) ในปัจจุบันนั้นเป็นการวัดและการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารเป็นเป้าหมายหลัก ดังที่ Le Cadre européen commun de référence (2001) ได้กำหนดกรอบมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถวิสัยหรือความสามารถในการสื่อสาร (la compétence communicative) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

- องค์ประกอบทางภาษา ได้แก่ ความรู้ในตัวภาษาและความสามารถในการนำไปใช้ เช่น คำศัพท์ การออกเสียง โครงสร้างประโยค
- องค์ประกอบทางสังคม ได้แก่ การใช้ภาษาที่ถูกต้องและสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม
- องค์ประกอบทางการปฏิบัติ ได้แก่ การใช้วัจนกรรมทางภาษา (les actes de parole) บริบทของการสื่อสาร หรือความต่อเนื่องและเชื่อมโยงของเนื้อความที่ใช้สื่อสาร การใช้กลวิธีในการสื่อความหมาย เช่น การใช้ภาษาท่าทางประกอบการสื่อความหมาย การใช้คำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการสื่อความหมาย เป็นต้น

ดังนั้นในการประเมินความสามารถในการสื่อสารก็ต้องประเมินตามองค์ประกอบของสมรรถวิสัยในการสื่อสารดังกล่าว ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศที่จะต้องมีบทบาทเป็นผู้วัดและประเมินด้วยนั้นจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินให้ชัดเจน โดยควรแยกเป็นประเด็นตามจุดประสงค์ในการวัดและประเมินที่ตั้งไว้

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำภาควิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒. รูปแบบกิจกรรมการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

Stern (1992) ได้เสนอรูปแบบกิจกรรมการประเมินผล และเทคนิควิธีการวัดและการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

การเข้าใจและสามารถทำตามคำสั่ง

การเข้าใจคำสั่งและการทำตามคำสั่งมักเป็นสถานการณ์ที่พบเห็นจริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ครูผู้สอนควรได้มีการวัดและประเมินความสามารถทั้งสองกรณีดังกล่าว โดยอาจทดสอบจากการเล่นบทบาทสมมติ การให้ผู้เรียนฟังคำสั่งต่าง ๆ หรือให้อ่านคำชี้แจง การอธิบายวิธีใช้อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ เป็นต้น

ตัวอย่าง

Avec un/une camarade, prépare une courte conversation téléphonique au cours de laquelle tu devras:

- demander l'avis de ton/ta camarade sur un sujet quelconque;
- donner un avis ou faire une suggestion en réponse à une demande d'avis ou de conseil.

(ที่มา: Radio Puce, 1986)

การถ่ายทอดข้อความ

การถ่ายทอดข้อความหรือการส่งผ่านข้อความในการสื่อสารนับว่าเป็นทักษะการใช้ภาษาขั้นสูงที่ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาในระดับหนึ่ง เพราะผู้ถ่ายทอดจะต้องมีความเข้าใจข้อความข้อมูลและความหมายในสารนั้นเป็นอย่างดีเสียก่อน ตัวอย่างเช่น การใช้แผนที่หรือเส้นทางเดินรถโดยสารแล้วให้ผู้เรียนพูดอธิบาย หรือให้ดูแผ่นประกาศโฆษณาหรือสารคดีต่าง ๆ แล้วให้พูดอธิบายหรือเขียนบันทึกข้อความ หรือให้ผู้เรียนดูภาพเรื่องราวต่าง ๆ แล้วให้เล่าเรื่องให้ฟัง เป็นต้น

ตัวอย่าง

Vous êtes chargé(e) de présenter le bulletin d'information sur une radio locale. Vous avez reçu et retenu les six dépêches de presse. Imaginez ce que vous allez dire.

(ที่มา: 80 Fiches pour la production orale en classe de FLE, 1999)

การสอบถามข้อมูล

การสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่สามารถพบเห็นอยู่เสมอในชีวิตประจำวัน ในห้องเรียนครูผู้สอนอาจให้ผู้เรียนจับคู่สนทนากัน โดยต้องสร้างสถานการณ์เสมือนจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงให้มากที่สุด นั่นคือทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารต้องไม่เคยรู้ข้อมูลซึ่งกันและกันมาก่อน ไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อนว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะพูดประโยคอะไร จะถามหรือจะตอบอย่างไร กิจกรรมการประเมินนั้นจะช่วยทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วย

ตัวอย่าง

- **On se renseigne.**

Un touriste français, en visite dans votre pays, vous demande les heures d'ouverture et de fermeture des boutiques. Il/Elle veut faire des cadeaux à sa famille et à des amis. Parlez-lui des spécialités et de l'artisanat de votre pays, pour l'aider à choisir ses cadeaux. Indiquez-lui le prix.

- **Décorez une pièce.**

Vous êtes décorateur/décoratrice. Un(e) client(e) vous demande de placer des meubles dans une pièce. Vous lui faites des suggestions. Il n'est pas toujours de votre avis. Chacun exprime ses raisons. Jouez la scène avec votre voisin(e).

(ที่มา: Reflets I, 1999)

การผนวกข้อมูล

กิจกรรมการประเมินผลโดยมอบหมายให้ผู้เรียนทำการผนวกข้อมูล เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ต่อจากการถามข้อมูลที่กล่าวมาแล้ว โดยอาจให้ผู้เรียนทำเป็นกลุ่ม คล้ายลักษณะของเกม Jigsaw แบ่งงานมอบหมายให้แต่ละคนไปค้นคว้าข้อมูลในแต่ละด้าน เช่น ให้ผู้เรียนอ่านจุลสารแจ้งข่าว อ่านเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ให้เล่าหรือเขียนเรื่องราวลึกลับ เป็นต้น หลังจากนั้นผู้เรียนจะต้องมานำข้อมูลที่ได้รับมอบหมายให้ศึกษามาผนวกรวมกันอย่างมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน

ตัวอย่าง

En route!

- Avec deux de tes camarades, choisis un pays francophone (ou une région du Québec) que tu aimerais visiter, renseigne-toi sur ce pays (ou sur cette région) et fais-le (la) découvrir aux autres camarades de ta classe. Ta présentation devrait comporter les éléments suivants:
  - la situation géographique du pays (ou de la région) choisi(e);
  - la façon de s'y rendre;
  - l'hébergement (auberges de jeunesse, hôtels, pensions, etc.);
  - les principales attractions touristiques;
  - la monnaie (l'argent) de l'endroit et sa valeur en dollars canadiens;
  - le coût d'un tel voyage;
  - tout autre renseignement que tu trouves intéressant.
- Trouve des documents visuels (cartes routières ou géographiques, dépliants touristiques, diapositives, vidéo-cassettes, etc.) pour agrémenter ta présentation.
- Essaie de présenter à tes camarades des aspects originaux du pays (ou de la région) choisi(e).

(ที่มา: Radio Puce, 1986)

ตัวอย่าง

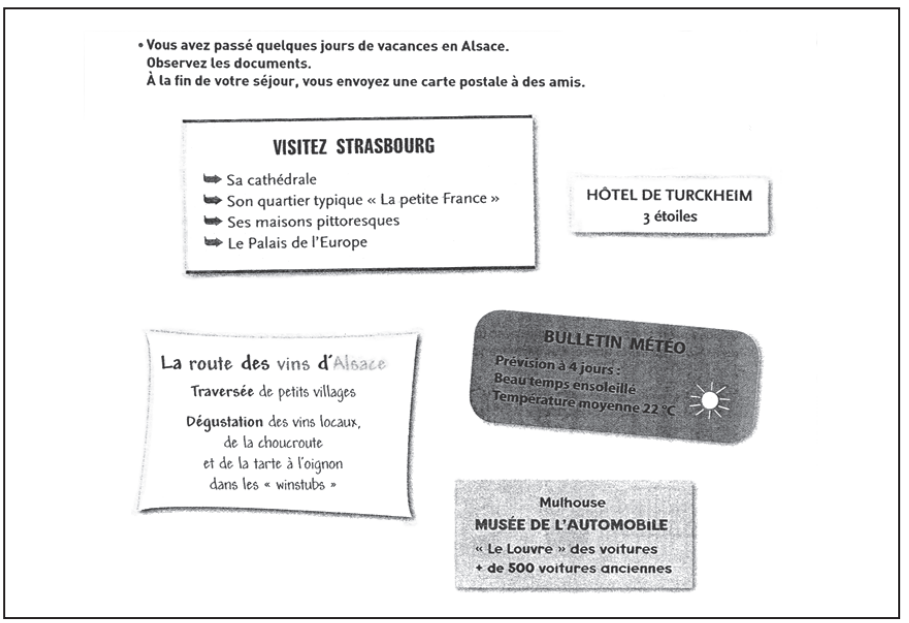

(ที่มา: Radio Puce, 1986)

การแก้ปัญหา

กิจกรรมการประเมินผลโดยการใช้สถานการณ์การแก้ปัญหานี้ อาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นงานกลุ่มก็ได้ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางภาษาในหลายระดับ รวมทั้งเป็นกิจกรรมทักษะสัมพันธ์ (การออกเสียง โครงสร้างไวยากรณ์ รูปแบบการเขียนประโยคข้อความ และเขียนเรื่อง) ตัวอย่างเช่น การให้ผู้เรียนจัดกลุ่มอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น อาทิ เรื่องสภาพแวดล้อม เป็นต้น กิจกรรมดังกล่าวยังช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันและกับครูผู้สอน

ตัวอย่าง

Pour la semaine de la sécurité routière à bicyclette, formez un groupe de trois personnes et préparez une grande affiche pour inciter vos amis à la prudence. Organisez une exposition d'affiches.
(La meilleure pourrait être reproduite dans le prochain journal de l'école.)

(ที่มา: ดัดแปลงจาก Communication Plus 2, 1984)

การอภิปราย

การอภิปรายเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็น โดยอาจจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มแล้วให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสพูดแสดงความคิดเห็น มุมมองและทัศนคติของตนเป็นภาษาต่างประเทศ

ตัวอย่าง

Le débat est ouvert !

Qu'en penses-tu?

Formez des groupes de cinq élèves environ, puis discutez des points suivants.

- En l'an 2050, les ordinateurs remplaceront les profs.
- En l'an 2050, il n'y aura plus d'école : on étudie à la maison.
- En l'an 3000, les profs de vos petits-enfants seront des robots.

Choisissez un(e) représentant(e) qui rapportera les propos du groupe.
Discutez des opinions émises par les différents groupes.

(ที่มา: ดัดแปลงจาก Communication Plus 2, 1984)

การเล่นบทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง ละคร

การใช้บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง หรือละคร เป็นการวัดและประเมินการใช้ทักษะสัมพันธ์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แม้ว่าจะเป็นสถานการณ์กึ่งจริงก็ตาม ในการเล่นบทบาทสมมติและสถานการณ์จำลองอาจให้ผู้เรียนเล่นเป็นตัวของตัวเองจริง ๆ หรือให้สวมบทบาทของผู้อื่นก็ได้ แต่ที่สำคัญคือต้องให้เป็นสถานการณ์ที่ไม่ได้คาดการณ์ หรือเตรียมตัวล่วงหน้ามาก่อน

ตัวอย่าง

Une voyante pas comme les autres.

Vous êtes allé(e) voir une voyante. Elle vous a prédit un avenir très sombre. Vous racontez tout à un(e) ami(e). Elle essaie de vous consoler et vous assure qu'il ne faut pas croire à toutes ces prédictions…

(ที่มา: Reflet I, 1999)

ตัวอย่าง

À vous !

1 **Jeu de rôles**
Vous rencontrez un(e) touriste perdu(e) dans votre ville. Imaginez le dialogue.

2 **Jeu de rôles**
Luca est étudiant. Il vient de Florence, en Italie. Il habite à Paris, rue de Charenton, dans le 12e, métro Gare de Lyon. Il va suivre des cours à Paris-VIII Saint-Denis. Il téléphone au secrétariat pour savoir comment aller à l'université. Imaginez le dialogue. Regardez le plan du métro à la fin du manuel.

3 **Par écrit, décrivez la rue où vous habitez, l'emplacement des différents commerces et immeubles. Utilisez les expressions : *à droite, à gauche, de l'autre côté.***

(ที่มา: Festival1, 2005)

อนึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอไว้เป็นตัวอย่างข้างต้นนั้นล้วนเป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ ดังนั้นในการวัดและการประเมินผลจึงไม่อาจใช้แบบทดสอบ กระดาษ ดินสอ แต่เพียงเท่านั้น ครูผู้ประเมินต้องใช้วิธีการอื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์และสอบถาม การเขียนอนุทิน การทำแฟ้มผลงาน เป็นต้น วิธีการดังกล่าวจะช่วยทำให้ได้ข้อมูลในการประเมินความสามารถในการแสดงออก รวมทั้งจุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนด้วย

นอกจากนี้ Cohen (1994) และ Lussier & Turner (1995) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการประเมินผลทางภาษาตามแนวโน้มในปัจจุบันมิได้มุ่งที่เนื้อหาหรือความหมายของคำหรือของประโยค แต่จะประเมินพฤติกรรมการใช้ภาษาสื่อสาร (le savoir-faire) ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ บุคคล กาละ และเทศะ โดยจะดูรวมไปถึงองค์ประกอบด้านสถานภาพ บทบาท อารมณ์ สถานที่ การกระทำ และการใช้วัจนกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยผู้สอนจะต้องหยิบยกสถานการณ์ที่ปรากฏอยู่ในประสบการณ์หรือในชีวิตประจำวันของผู้เรียน เช่น การเขียนจดหมาย การจดบันทึกข้อความ การเขียนเรียงความ หรือการพูดอภิปรายกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์งาน เป็นต้น

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประเมินผลการใช้ภาษาในสถานการณ์เป็นการตรวจสอบการแสดงออกทางภาษาของผู้เรียนโดยผ่านทางชิ้นงานหรือผลงาน ซึ่งต้องอาศัยทักษะสัมพันธ์ทางการใช้ภาษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการใช้สื่อหรือสิ่งเร้าที่หลากหลายด้วย เช่น การฟังเทปบันทึกเสียง และการอ่านบทความจากสิ่งตีพิมพ์ ทั้งนี้ชิ้นงานที่กำหนดให้ผู้เรียนทำควรต้องมีความหมายด้วยเช่นกัน และเป็นงานที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย เช่น การใช้วัจนกรรมในการสื่อสาร เป็นต้น ควรกำหนดชิ้นงานหรือมอบหมายงานที่อยู่ในสถานการณ์ของการสื่อสารที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงของการสื่อสารในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด (real-life situation) และควรเป็นหัวข้อเรื่องหรือประเด็นที่เป็นที่สนใจของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการทำงานที่มอบหมายนั้น ๆ นอกจากนี้ชิ้นงานหรือการมอบหมายงานให้ผู้เรียนทำควรเป็นหัวข้อเรื่องที่สามารถให้ข้อมูลและความรู้ใหม่แก่ผู้เรียนได้ ซึ่งจะทำให้ชิ้นงานที่มอบหมายนั้นมีความหมายและมีความสำคัญในความรู้สึกของผู้เรียน โดยจะต้องมุ่งเน้นที่การแสดงความสามารถทางภาษาของผู้เรียนจริง ๆ ดังเช่น การแสดงบทบาทสมมติ การแก้ปัญหา การฟังบทสนทนา การบรรยายรูปภาพ การเล่าเรื่องผจญภัย หรือความเข้าใจในการอ่านเรื่อง เป็นต้น ทั้งนี้นักวิชาการ (McNamara & Roever, 2006; Lepage & Marty, 2008) ได้เสนอแนะให้ครูผู้สอนที่จะต้องจัดทำแบบทดสอบทางภาษาควรคำนึงถึงความเสมือนจริงของสถานการณ์ในการสื่อสารให้มากที่สุด เช่น การนำบทอ่าน สถานการณ์ ชิ้นงานต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกับชีวิตมาใช้ โดยที่ครูผู้สอนไม่ต้องเขียนหรือผลิตขึ้นใหม่ แต่ควรต้องเลือกสื่อเอกสารนั้น ๆ หรือชิ้นงานที่มีบริบทเหมาะสม และสามารถใช้วัดระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง รวมทั้งต้องชี้แจงเกณฑ์การประเมินของชิ้นงานนั้น ๆ โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและรับรู้ผลการประเมินนั้นด้วย

๓. ทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร

ในการวัดและการประเมินความสามารถทางภาษาจะต้องคำนึงถึงระดับของทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาด้วย ซึ่งมีหลายระดับ จากง่ายไปสู่ยาก จากทักษะขั้นพื้นฐานไปสู่ทักษะที่สลับซับซ้อนมากขึ้น การวัดและการประเมินทักษะและความสามารถของการใช้ภาษาของผู้เรียนส่วนหนึ่งก็คือการให้ผู้เรียนได้ทดสอบ หรือทำชิ้นงาน หรือแสดงพฤติกรรมการใช้ภาษาในระดับต่าง ๆ นั้น การจะทราบว่าผู้เรียนคนใดมีทักษะและความสามารถของการใช้ภาษาอยู่ในระดับใดก็ต้องพิจารณาดูจากเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้พฤติกรรมการใช้ภาษาของผู้เรียนว่าอยู่ที่ระดับใด สามารถทำข้อสอบหรือทำชิ้นงานที่ต้องใช้ทักษะหรือความสามารถในระดับสูงขึ้นได้หรือไม่ ดังที่ Lussier (1992) ได้เสนอแนะไว้ โดยจัดประเภทแยกตามทักษะการรับสารและทักษะการส่งสารไว้ดังนี้

ระดับทักษะและความสามารถในการรับสาร

ทักษะการรับสาร (les habiletés réceptives) ได้แก่ การฟังและการอ่านนั้น ควรจะวัดและประเมินทักษะในการเลือกข้อมูลหรือใจความสำคัญจากสิ่งที่ฟังหรืออ่านได้ ทักษะการจัดกลุ่ม/ประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงเหตุและผล การทำนาย และการแสดงความคิดเห็น โดยอาจใช้เทคนิคการวัดและประเมินได้หลากหลาย ระดับของทักษะและความสามารถในการรับสาร แบ่งเป็น 5 ระดับ จากระดับง่ายไปสู่ระดับยากที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นดังนี้

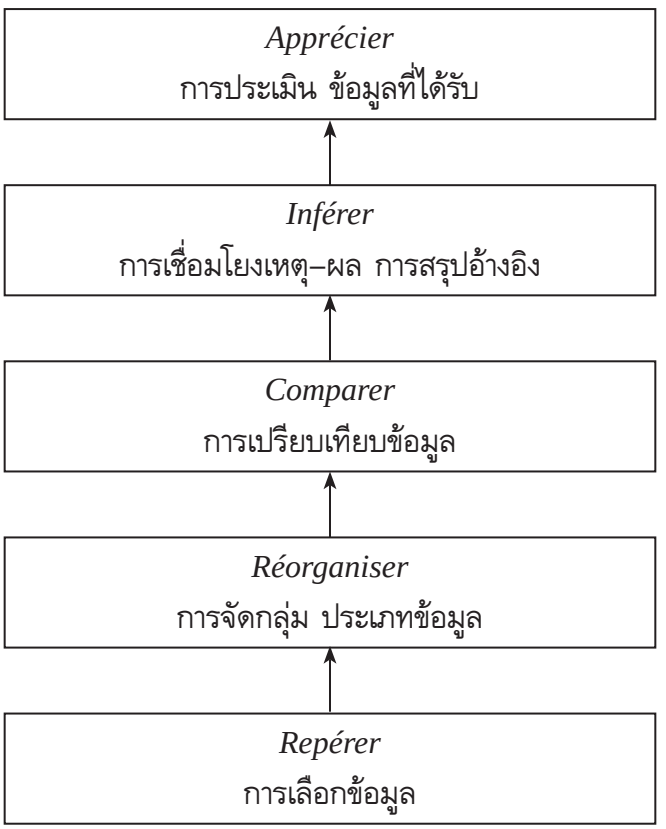

จากผังข้างต้นจะเห็นได้ว่าทักษะและความสามารถในระดับพื้นฐานจะเป็นงานประเภทง่าย ๆ คือ *Repérer* เช่น การให้ผู้เรียนแยกแยะ เลือกข้อความจากข่าวสารที่อ่านหรือที่ได้ยิน ไปสู่งานในระดับที่ยากขึ้น คือ *Réorganiser* เช่น ให้ผู้เรียนจัดกลุ่ม จัดประเภท เชื่อมโยงเหตุการณ์ จับคู่หมวดหมู่ และระดับต่อมา คือ *Comparer* ขั้นการเปรียบเทียบ บอกความต่างและความเหมือนของข้อมูล ข่าวสารนั้น ๆ ได้ ไปสู่ขั้น *Inférer* คือบอกความเป็นเหตุเป็นผลได้ สร้างข้อสรุปอ้างอิงได้ แปลความและตีความได้ อธิบายปรากฏการณ์ ทำนายและคาดเดาได้ ระดับขั้นสุดท้าย คือ *Apprécier* ผู้เรียนต้องสามารถแยกแยะข้อความจริง หรือสิ่งที่เป็นจริงจากข้อความที่เป็นความคิดเห็น หรือข้อความที่เป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ รวมทั้งสามารถประเมินได้ว่าข้อความหรือสารนั้น ๆ มีความถูกต้องมากน้อยอย่างไร

จะเห็นได้ว่าระดับทักษะและความสามารถในขั้นต้น ๆ จะเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะและความสามารถในขั้นสูงขึ้น ดังนั้นการฝึกฝนให้ผู้เรียนได้มีทักษะและความสามารถในระดับสูงก็คงต้องผ่านการฝึกฝนในระดับต้น ๆ ก่อน และการจะให้ผู้เรียนมีทักษะและความสามารถไปถึงระดับที่สูงขึ้น ครูผู้สอนก็ควรให้ผู้เรียนได้มีการฝึกฝนโดยผ่านทางชิ้นงานที่ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถและการแสดงพฤติกรรมการใช้ภาษาในระดับสูง หรือผู้สอนอาจสอดแทรกด้วยการตั้งคำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและความสามารถขั้นสูงในการตอบคำถามหรือในการแสดงออกทางการปฏิบัติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

CONSIGNES	***HABILETÉS VISÉES***
1. *Comprendre des directives à l'oral en traçant le chemin parcouru sur une carte.*	Repérer
2. *Trouver un titre à un texte.*	Inférer
3. *Replacer dans l'ordre une série d'illustrations à partir du texte ci-après.*	Réorganiser
4. *Dire ce qui différencie Paul de Louise d'après les deux descriptions qui suivent.*	Comparer
5. *Nuancer les opinions d'Isabelle dans le texte.*	Apprécier

(ที่มา: Lussier, 1992: 77)

นอกจากนี้ Lussier (1992) ได้เสนอแนะประเภทของงานและเทคนิคที่ใช้ในการประเมินผลซึ่งต้องสอดคล้องกับระดับของทักษะและความสามารถในระดับต่าง ๆ เช่น ในระดับ *Comparer* ครูผู้สอนอาจประเมินโดยให้ผู้เรียนแยกแยะหรือเชื่อมโยงเหตุการณ์ที่สอดคล้องกัน หรือบอกความเหมือนและความแตกต่างจากเรื่องต่าง ๆ ที่ได้อ่านไป หรือในระดับ *Inférer* นั้น อาจกำหนดให้ผู้เรียนหาความสัมพันธ์ของเหตุและผล โดยให้ตอบคำถาม *"Pourquoi"* เป็นต้น

ระดับทักษะและความสามารถในการส่งสาร

ทักษะการส่งสาร (les habiletés productives) ได้แก่ การพูดและการเขียน ครูผู้สอนควรวัดและประเมินทักษะหรือความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ เช่น ให้ผู้เรียนเขียนสั่งของ หรือให้อ่านเรื่องแล้วเขียนย่อความ หรือการวัดและประเมินทักษะการตั้งคำถาม การยืนยันในการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความสนใจ รวมทั้งทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์ ระดับของทักษะและความสามารถในการส่งสารแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

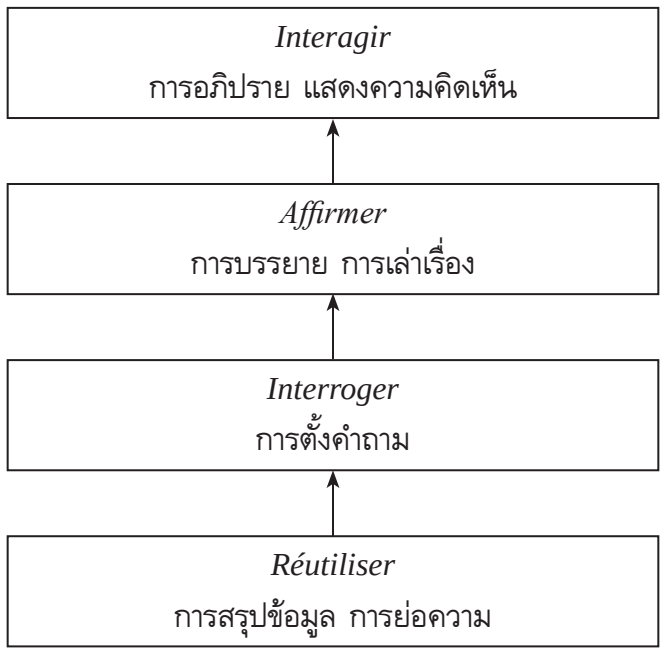

(ที่มา: Lussier, 1992: 77)

การจัดระดับทักษะข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทักษะและความสามารถในการส่งสารในระดับต้นที่เป็นพื้นฐานของการพัฒนาในระดับสูง คือ *Réutiliser* ได้แก่ การให้ผู้เรียนสรุปข้อมูลข่าวสารหรือการให้ผู้เรียนเขียนคำร้อง หรือการทำย่อความจากเรื่องที่อ่าน ต่อมาคือระดับ *Interroger* คือการให้ผู้เรียนตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลหรือสารที่รับมา ขั้นต่อมาคือ *Affirmer* ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องสามารถสร้างประโยคหรือแสดงออกด้วยการเขียนบรรยายการเล่าเรื่องในบริบทเฉพาะเจาะจงได้ และในขั้นสุดท้าย *Interagir* เป็นระดับที่คาดหวังว่าผู้เรียนจะต้องสามารถอภิปราย สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลต่าง ๆ วัตถุ หรือสถานที่ต่าง ๆ หรือการแสดงอารมณ์และความรู้สึกทั้งหลาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

Consignes	*Rôle de l'élève*	*Habileté visée*
1. *Transmettre un message téléphonique à un ami.*	*Émetteur*	Réutiliser
2. *Décrire une photo.*	*Émetteur*	Affirmer
3. *Demander à quelqu'un de préciser sa pensée.*	*Émetteur*	Interroger
4. *Résumer par écrit un message oral.*	*Émetteur*	Réutiliser
5. *Participer à un débat.*	*Émetteur/récepteur*	Interagir
6. *Discuter d'un événement.*	*Émetteur/récepteur*	Interagir

(ที่มา: Lussier, 1992: 81)

สำหรับประเภทของงานและเทคนิคที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการส่งสารระดับต่าง ๆ สามารถทำได้หลากหลาย โดยอาจให้ผู้เรียนพูดหรือเขียนตอบอย่างจำกัด เช่น การให้แปลงรูปประโยคตามตัวอย่าง หรืองานกึ่งอิสระ เช่น การจดบันทึก หรือการให้เขียนเรียงความอย่างอิสระ เช่นเดียวกับการประเมินความสามารถในการเขียนในระดับ *Affirmer* อาจกำหนดให้ผู้เรียนตอบคำถามจากสื่อหรือสิ่งเร้าที่นำเสนอหรือให้บรรยายความรู้สึก เหตุการณ์ หรือเล่าเรื่อง เป็นต้น

การจัดระดับทักษะและความสามารถทางการใช้ภาษาต่างประเทศนี้จะเอื้อต่อผู้สอนในการกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน เช่น ความเข้าใจในการอ่านเรื่อง หรือการเขียนย่อความ หรือเกณฑ์การให้คะแนนในการแสดงบทบาทสมมติการพูดบทสนทนา โดยสามารถกำหนดจากระดับทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

สรุป

การวัดและการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศนั้นเป็นการประเมินความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย การเชื่อมโยงและความต่อเนื่องของเนื้อความหรือเนื้อหา เน้นที่การวัดและประเมินการใช้ภาษาหรือวัจนปฏิบัติ (pragmatics) ซึ่งก็คือการวัดความสามารถที่จะปฏิบัติหรือกระทำใด ๆ และมีปฏิสัมพันธ์โดยผ่านทางการใช้ภาษานั่นเอง เป็นการวัดที่นำไปสู่การเชื่อมโยงระหว่างการสร้างชิ้นงาน การประเมินตามสภาพจริงและการปฏิบัติ ซึ่งต้องมีบริบททางสังคม คำตอบหรือการตอบของผู้เรียนมักแสดงออกผ่านทางการทำชิ้นงาน การพูดหรือการเขียนจำลองสถานการณ์ของชีวิตจริง การประเมินการใช้ทักษะภาษาในสภาพการสื่อสารจริงจะมีลักษณะเป็นทักษะสัมพันธ์ ดังนั้นครูผู้สอนที่จัดทำแบบทดสอบทางภาษาควรต้องคำนึงถึงความเสมือนจริงของสถานการณ์ในการสื่อสารให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงองค์ประกอบของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ได้แก่ ด้านภาษา ด้านบริบทสังคม และด้านปฏิบัติ ในการเลือกใช้รูปแบบ วิธีการและกิจกรรมการวัดและประเมินนั้นควรคำนึงวัตถุประสงค์ บริบทและสถานการณ์ในการสื่อสารจริง ระดับและทักษะความสามารถทางภาษาที่จะวัด ลักษณะชิ้นงาน และเกณฑ์การประเมิน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

Cohen, A.D. (1994). Assessing reading comprehension. In A.D. Cohen (ED.), *Assessing language ability in the classroom* (pp. 211–254). Boston: Heinle & Heinle.

Conseil de l'Europe. (2001). *Cadre européen commun de référence pour les langues*. Paris: Les Éditions Didier.

Lepage, S., & Marty, R. (2008). Évaluer le FLE autrement. *Le français dans le monde, 359*, pp. 34–35.

Lussier, D. (1992). *Évaluer les apprentissages dans une approche communicative*. Paris: Hachette.

Lussier, D., & Turner, C.E. (1995). *Le point sur l'évaluation en didactique des langues*. Anjou: Centre éducatif et culturel.

McNamara, T. & Roever, C. (2000). *Language testing: The social dimension*. Malden: Blackwell Publishing.

Stern, H.H. (1992). *Issues and options in language teaching*. Oxford: Oxford University Press.